

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון תתקד

ערב שבת קודש ויום הכיפורים ה'תשע"ב

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', 'חיילי בית דוד' - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שישים ואחת שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וק"ט שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

היי שותף בהפצת ענייני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
753-6844 (718) or 934-7095 (323)
or email: info@torah4blind.org

נדפס לעילוי נשמת ר' אורי אהרן יואל ב"ר יוסף אר"י לייב ז"ל ופאולין רות ב"ר יצחק ע"ה
ולענין ר' יוסף אר"י לייב ב"ר משה באר ז"ל מרת חשא ב"ר נטע אורי הכהן ע"ה
ולענין ר' מאיר ב"ר צבי ע"ה ולענין יוסף ב"ר אר"י ע"ה
ו"הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו – לשפע ברכות עד בלי די

ב"ה

3

דבר מלכות

יוהכ"פ שלאחר ביאת משיח בתשיעי בתשרי / משיחת ערב יוהכ"פ התשנ"ב

8

זמן הגאולה

הזמן "פראי", והאופן לבטלו הוא ע"י דיבורים "פראיים" / פרשת השבוע באור הגאולה

13

ניצוצות של משיח

בני ישראל "כמלאכים" שעומדים למעלה מהעולם / קטעים קצרים בעניני גאולה

14

כתב יד קודש

יום הקדוש איז ביום שבת קודש יום מנוחה / צילום נדיר ומיוחד מהגהת הרבי

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש לזכות
 הרה"ת אורי אהרן יואל בן מינדל וזוג' בת"ה רות בת שרה שיחיו
 וילדיהם: שטערנא שרה ושמואל שיחיו
 ולזכות דוד יעקב בן מינדל שי', מיכאל נחמיה בן חוה אסתר וזוג' רחל יפה בת מינדל שיחיו
 וילדיהם: עדן שרה ושהם מרדכי שיחיו
 ולזכות שושנה חסיה בת מינדל שתחי'
 ולזכות הרה"ת אפרים יונה בן פאולין רות וזוג' רייזל פרומה בת חי' רחל שיחיו
 ולזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומה שי' ולזכות חי' רחל בת שפרנצא שתחי'
 ולזכות צבי בן חי' רחל שי'

בס"ד, לשון הצנכבז הכרכה סאמר כ"ק ארסו"ר שליט"א ערב יו"כ אחר תפלת מנחה השל"ד.

דער אצטבב אויבערשטער זאל געבן יעדערן און יעדערע בתוך כלל ישראל א חתימה און א גמר חתימה טובה לסנה טובה וסתוקה בסוב הנראה להגולה למטה מקטרה ספחים.

אזוי ווי פון ר"ה איז מען בלינד אריין אין שנה, אויך דער יום הקדוש איז ביום שבת קודש יום מנוחה זאל זיין א שנה של מנוחה און כל מלאכתך עסוי, סיי אין די ענינים הכלליים סיי אין די ענינים הפרטיים, (בעד זאל קענען בוסף זיין בעבודת עצם, להוסיף כהנה וכהנה אין די אלע ידני קוין הורה עבודה וגמ"ה).

ובנתיבות הסנימיה - א התעוררות חשובה אסתיית, חשובה פנימית און חשובה אא עילאה שפתוך סתחה וכו' לבב, און אראפבריינגען די גאולה האסתיית והשלימה בקרוב פמש באסד וברחמים וכסחה קולם על ראסם. עס זאל זיין א חתימה און גמר חתימה טובה בכל ענינים אלו.

יחי המלך הנצח, משה נחום בהרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר
 נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסח, ה'תשע"א
 יחי המלך הנצח, משה נחום בהרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר
 נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסח, ה'תשע"א
 יחי המלך הנצח, משה נחום בהרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר
 נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסח, ה'תשע"א

מוקדש לעילוי נשמת
הרה"ח ר' משה נחום בהרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר
 נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסח, ה'תשע"א
 יה"ד שתיכף ומיד יקוים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והוא בתוכס, בגאולה האמתית והשלימה

יום הקדוש איז ביום שבת קודש יום מנוחה

לקראת היום הקדוש יום הכיפורים שחל השנה ביום שבת קודש, הבאנו צילום נדיר ומיוחד מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על לשון הברכה שאמר (לאנ"ש) בערב יוהכ"פ (שחל בש"ק) – אחר תפלת מנחה – ה'תשל"ד (להעיר שבאותה שנה היתה מלחמת יום הכיפורים)

(הברכה נדפסה בלקוטי שיחות חי"ד ע' 388 ואילך)

להלן פענוח הצילום שלפנינו (הכתי"ק בא בהדגשה):

דער אויבערשטער זאל געבן יעדערן און יעדערע בתוך כלל ישראל אַ חתימה און אַ גמר חתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים.

אַזוי ווי פון ר"ה איז מען גליק^א אַריין אין שבת, אויך דער יום הקדוש איז ביום שבת קודש יום מנוחה^ב – זאל זיין אַ שנה של מנוחה און כל מלאכתך עשוי^ג, סיי אין די ענינים הכללים סיי אין די ענינים הפרטים, און בעבודת עצמו זאל מען מוסיף זיין, להוסיף כהנה וכהנה^ד, אין די אלע דריי קוין תורה עבודה וגמ"ח,

ובנקודה הפנימית – אַ התעוררות תשובה אמיתית, תשובה פנימית און תשובה עילאה שהיא – מתוך שמחה וטוב לבבי^ה,

און אַראַפבריינגען די גאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש בחסד וברחמים ושמחת עולם על ראשם.

עס זאל זיין אַ חתימה און גמר חתימה טובה בכל ענינים אלו.

(א) ואין הבדלה ביניהם, כ"א קדוש.

(ב) כשחל בש"ק – מנוחה אפילו מטרחא שאינה מלאכה (שבת קיד, ב. שו"ע אדה"ז או"ח סתרי"א ס"ו).

(ג) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סש"ו סכ"א.

(ד) ראה סנה' כא, א.

(ה) שעליהם כל העולמות עומדים וקיימים (עיינן הצ"צ לתהלים עה"פ פדה בשלום נפשי).

וא"ו עיינן אגה"ת פ"ט ואילך.

יוהכ"פ שלאחר ביאת משיח בתשיעי בתשרי

שתי הסעודות תהיינה קשורות עם סעודת לווייתן ושור הבר ויין המשומר, וממילא ממשיכים את הסעודה המפסקת לזמן מאוחר יותר, ככל "חסידישע סעודה" • ועוד ועיקר – שהמשך הסעודה יהי' בבית המקדש השלישי, וכו גופא – בקדש הקדשים שבו • יוה"כ אינו אלא דומה לכורים להיותו למעלה מפורים, כיון שבו זוכים לשמחה הכי גדולה, השמחה שהובטחה לכאו"א מאתנו בתוך כלל ישראל, שמחת הגאולה האמיתית והשלימה! • קטעים מברכת ערב יום הכיפורים אחרי תפלת מנחה ה'תשנ"ב – בלתי מוגה

לדודי", ומתי ניכר בגלוי ש"דודי לי" – הרי זה דוקא במעמד ומצב דהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו!...

וכאמור, זוכים לזה בתשיעי בתשרי זה עוד לפני אכילת הסעודות דתשיעי בתשרי [. . .] כיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא" כולל גם את הפירוש³ "אחכה לו שיבוא בכל יום", ד"בכל יום" פירושו בכללותו של היום – בכל רגע מהיום החל מהרגע הראשון שבו.

ב. [. . .] ועוד והוא העיקר, שנזכה לגילוי דעשירי – "העשירי יהי' קדש"⁴, שזהו כללות הענין דגאולה האמיתית והשלימה, שאז יתגלה בכל העולם כולו הענין ד"עשירי"!

דבנוגע לבני ישראל – מאי קמ"ל!... זהו טבעו של כל יהודי שצריכים להיות אצלו

א. מכיון שמשיח צדקנו יבוא עוד בתשיעי בתשרי בשנת תשנ"ב – הרי תשתנה ההלכה בתורה בנוגע להנהגה ביוה"כ.

ובדוגמת יוה"כ בחנוכת בית ראשון¹, שההלכה היתה שצריך להיות הענין דאכילה ושת' ביוה"כ – כמו-כן נמשך מיוה"כ ההוא ביוה"כ זה,

דמכיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא", ועאכו"כ בעמדנו בזמן ד"עת רצון" דתשיעי בתשרי, שאז ודאי הצפי' והגעגועים לביאת משיח צדקנו הם ביתר שאת ויתר עז – זוכים לגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד!

ובזה מיתוסף – בעמדנו לאחרי כל חודש אלול, "אני לדודי ודודי לי"², אשר, מתי ניכר בגלוי, ביתר שאת וביתר עז ובדיוק – ש"אני

(1) מו"ק ט, א.

(2) שה"ש ו, ג.

(3) ראה גם לקו"ש חכ"ג ע' 397 ואילך.

(4) בחוקותי כז, לב.

בשלימות כל עשר כחות הנפש הן במחשבה הן בדיבור והן במעשה;

החידוש והגאולה הוא – שמהיהודי נמשך על-דרך-זה בחלקו בעולם, וכפי שכבר הותחל בזה בשנים שלפני-זה, שנפעל כבר בכל חלקי העולם – כולל אומות-העולם (ועד למין החי, מין הצומח, ועד למין הדומם), שהמחשבה דבור ומעשה שלהם חדורים בענין ד"העשירי יהי' קדש".

וע"ד מה שכתוב בנוגע לענין בלתי רצוי, שלעת"ל לא יהי' צורך שיהודי שני יעורר על כך, כיון ש"אבן מקיר תזעק"⁵, חלקו בעולם עצמו מעורר על כך – כמו-כן יהי', והוא העיקר, ש"אבן מקיר תזעק" באופן רצוי דוקא. ע"ד מה שמצינו בר' עקיבא⁶, שלמד שיר-השירים מתוך דמעות – שהיו אלו דמעות (לא מצד ענין בלתי רצוי, אלא אדרבה, דמעות) של שמחה הכי גדולה, עד כדי כך שאפילו המוח דר"ע – אשר "כולהו אליבא דר"ע"⁷ – לא יכל לסבלה.

ולהעיר מהקשר דר"ע עם יום הכיפורים, שאז אומרים את הפיוטים דעשרה הרוגי מלכות ש"אין כל ברי' יכולה לעמוד במחיצתו"⁸, שר"ע הוא אחד מהם.

ג. ויהי רצון, שמכאן ולהבא, ותיכף ומיד עוד בתשיעי בתשרי זה – יקויים בכל א' מהם "הקיצו ורננו שוכני עפר"⁹,

ובנוגע לכל אלו הנמצאים עתה נשמות בגופים, הרי זה דבר הכי פשוט שמכאן ולהבא, ותיכף ומיד, נמשכת בהם תוספת בריאות – חיים נצחיים.

ובפרט כשנמצאים כבר לאחר שנתקיים

(5) חבקוק ב, יא.

(6) ראה מדרש הנעלם וירא צח, ב. ט"ז באור"ח סרפ"ח סרפ"ח סק"ב (בשם ז"ח).

(7) סנהדרין פו, רע"א.

(8) פסחים נ, א. וש"נ.

(9) ישע"י כו, יט.

בכאו"א מישאל "נכתבין ונחתמין לאלתר"¹⁰ – בכל הספרים שמזכירים בתפלת "אבינו מלכנו", החל מ"ספר חיים", ו"ספר חיים טובים", ועד לחיים טובים ומתוקים, אשר, מתיקות אמיתית שייכת אך ורק כשה"חיים טובים" נמשכים אח"כ באופן דחיים נצחיים!

ובמילא מובן, שמיום התשיעי בתשרי ב- "הי' תהא שנת נפלאות בו" ממשכים מיד בחיים נצחיים, נשמות בגופים דוקא. ואדרבה – ביחד עם אלו ש"לרגע קטן" נעשו לנשמות למעלה מגופים, כיון שכל א' מהם חוזר לגוף שלו. ובפרט שמדובר בצדיקים וגדולי ישראל, שלאמיתתו של דבר – נכללים בזה כל בני ישראל!

ד. ובכל זה מיתוסף גם מצד המקום – שנמצאים עתה בבית הכנסת ובבית המדרש, ובבית של מעשים טובים.

ובהגשה יתירה בזמן זה, עשי"ת, שכן, זהו ענינו של יהודי בעשי"ת – להרבות במעשים טובים, ובמיוחד בנתינת צדקה לזולת.

ובהוספה – שבעשי"ת במיוחד לא מסתפקים בנתינת צדקה באופן ד"אי אתה מצוה עליו לעשרו"¹¹, מכיון שהצדקה בימים אלו היא בדוגמת (וקשורה עם) סיפוק הצרכים דר"ה, שאז הצרכים הם לא סתם לחם וסתם בשר, אלא לחם דגים ובשר מעין דלעת"ל, ובלשון הכתוב¹² "אכלו משמנים ושתו ממתקים. . . כי קדוש היום לאדוננו".

ומכיון שטעם הדבר הוא "קדוש היום", הרי מובן, שכן הוא – ועל אחת כמה וכמה – בנוגע ליהו"כ שקדושתו גדולה מקדושת ר"ה – הקדושה ד"אחת בשנה"¹³. ולכן הצדקה דעשי"ת היא, שממלאים את רצונו של כל

(10) ראה ר"ה טז, ב.

(11) כתובות טז, ב.

(12) נחמ"ח, י"ד.

(13) ס"פ תצוה. אחרי טז, לד.

בני ישראל "כמלאכים" שעומדים למעלה מהעולם

כאשר יוצאים לעולם, עלול האדם לטעון: כיצד ביכולתו לפעול בעולם, אך יוכל לגלות אלוקות בעולם

ע"כ אומרים לו: יש ללכת מ"לכתחילה אריבער", ובמילא לא נוגעים כאן שום חשבונות. ומה שנראה שיש עולם – הרי זו אחיזת עיניים בלבד ("עס בלענדעט די אויגען")!!

והוראה זו – שאין להתפעל מהעולם – היא תיכף כשמגיעים מיום הכיפורים, שאז השטן אינו מקטרג כלל, ובמילא יורדים כל ההעלמות וההסתרים, ובכלל המעמד ומצב של בני ישראל ביום הכיפורים שהם "כמלאכים", שעומדים מלכתחלה למעלה מהעולם, ואז לא הולכים באופן ד"מצב ארצה וראשו מגיע השמימה" – מלמטה למעלה, אלא רק "מלכתחילה אריבער".

(תרגום חפשי משיחת ש"פ האזינו, י"ג תשרי ה'תשל"ב - בלתי מוגה)

צריכים לדעת את הגילוי אלוקות שמפסידים

צריכים לדעת מה שמפסידים ר"ל – מפסידים גילוי אלוקות שהי' בזמן שבית המקדש הי' קיים, שזה הי' גלוי לעיני בשר, ועד כדי כך ש"עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש", וחלקם היו בכל ירושלים!

אמנם גם היום כאשר יוצאים לרחוב רואים את ניסי ה' וחסדי ה', איך שהוא "זן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים" (שאת-זה אומרים הרי ע"פ תורה בברכת המזון בסעודה של חול) – אך אעפ"כ, צריכים בשעת מעשה לזכור, כיצד הי' מעמדו וכיצד הי' מעמד ומצב זקנו בזמן שבית-המקדש הי' קיים!

במילא, כשרואים לאיזה שפלות "נפלנו" בגלות, אזי, כאשר אומרים בתפלה "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח", אומרים זאת עם כל ה"שטורעם", כיון שמרגישים כיצד הי' פעם, או עכ"פ ישנה ידיעה בשכל, מאחר ושמעו אודות זה – "שאל אביך ויגדך זקינך ויאמרו לך", אבל באופן שזה חדר בהם – במילא זועקים את התפלה, אף שהיא תפלה "בלחש", וצועקים לא רק בגלל שזהו נוסח שקבעו אנשי כנסת הגדולה (שעל האדם לבקש את צרכיו מהקב"ה), אלא כיון שמרגישים את הצורך והחסרון, שזה חסר!

(תרגום חפשי משיחת ו' תשרי ה'תשמ"ה - בלתי מוגה)

עכשיו יכנס משה רבינו לארץ

ועד"ז בנוגע למ"ש בסוף פרשת השבוע "כי מנגד תראה את הארץ ושמה לא תבוא" – **שעכשיו** יכנס משה רבינו לארץ, ולא עוד, אלא, שנפעל כן בכל אנשי הדור, כדאיתא במדרז"ל¹² בנוגע לדורו של משה שישובו יחד עמו.

ולהעיר גם ממה שנאמר במזמור "לכו נרננה" שאומרים בקבלת שבת: "ארבעים שנה אקוט בדור גו"¹³, דור המדבר, שגם הם ישובו ויכנסו לארץ ישראל, ומתוך שמחה וטוב לבב, באופן ד"לכו נרננה", החל מניגון של שמחה שינגנו עתה, ניגון עם תיבות, עד לניגון שלמעלה מתיבות, עד ל"קלא פנימאה" (ע"ד ובדוגמת הענין דתיקעת שופר¹⁴). (משיחת ש"פ 9 האזינו, שבת שובה ה'תש"נ - בלתי מוגה)

(12) במדבר פ"ט, יג. (14) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, ד. ובכ"מ. (13) תהלים צה, י"ד.

ליכות הרה"ת ר' מנחם מענדל הלוי וזוג' מרת נחמה פייגא שיחיו וילדיהם: שולמית ובעלה הרה"ת דוד הלוי ובניהם: נתן הלוי ויוסף יצחק הלוי ש' לאבקובסקי מאיר שלמה הלוי, חנה שרה, לוי יצחק הלוי וחיה מוסיא שיחיו שגלוב

מוקדש לעילוי נשמת הרה"ג הרה"ח ר' חיים משה יהודה בהר"ר ירמיהו הכהן ולא"ה ע"ה בלוי מו"ל כת"י הראשונים, רב בית כנסת ומנהיג רוחני במשך יובל שנים, וזיכה אלפים במצוות תפילין ומזוזה נפטר ג' אייר ה'תשס"ג, לסדר "אמור אל הכהנים" ולע"ז וזגתו הרבנית חנה ח' הנה בת ר' מאיר שמריהו ורחל – נפטרה י"ג כסלו ה'תשמ"ג יה"ר שתיכף ומיד יקיים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

יהודי עד לאופן ד"אתה מחוייב לעשרו".

ה. וענין זה הוא ביתר שאת ויתר עז בנוגע להקב"ה – שהוא ממלא את רצונם של כאו"א מישראל, אנשים נשים וטף, שלאמיתתו של דבר – הרי אפילו כשהם חושבים מדברים ועושים בעניינים אחרים – רצונם הפנימי והאמיתי שבו הם מונחים, הוא (כפסק-דין הרמב"ם¹⁴ הידוע), קיום רצון הקב"ה!

והרי רצון הקב"ה הוא, כפי שגילה בתורתו (ונשיא דורנו הכריז זאת) – שכבר "כלו¹⁵ כל הקיצין!" ויתירה מזו – ישנו כבר גם הענין ד"עמדו הכן כולכם"¹⁶, ובאופן של שימחות;

הדבר היחידי שחסר עדיין הוא – עצם התנועה דהיציאה מן הגלות אל הגאולה, שצריכה להיות תיכף ומיד כהרף עין!...

ותנועה זו צ"ל בדרך הטבע, היינו, שאין צורך להגיע לנס גלוי, ואפילו לא לנס נסתר –

מכיון שנמצאים כבר לאחרי שעברנו את כל השנים עד עתה, ולאחרי שזכינו ללמוד פנימיות התורה בכלל, ופנימיות התורה מנשיא דורנו בפרט, אשר כשמו כן הוא – שהוסיף בפנימיות התורה (יוסף), נוסף לזה שפעל שלימוד פנימיות התורה יה' מתוך שמחה וצחוק (יצחק), ועד לצחוק באופן ד"מלא שחוק פיננו ולשונונו רנה"¹⁷.

ו. [.] וכמדובר – זוכים ביוה"כ זה לסעוד מהסעודה האמורה, ע"ד יוה"כ דחנוכת בית ראשון, שאז הקב"ה הכריז בתורתו שביום זה צריכה להיות אכילה ושת'י, ועד שזה נעשה סיפור בתושבע"פ, שהתוקף בזה הוא עוד יותר מסתם הלכה פסוקה – "מעשה רב", כדאיתא בבבא-בבא-בבא¹⁸.

[ולהעיר, שבבא-בבא-בבא קשורה לזמננו במיוחד, כדאיתא בזהר¹⁹, ששלשת הבבות הם כנגד ג' בתי מקדשות, ובבא-בבא היא כנגד בית המקדש השלישי, "מקדש אדני-כוננו ידך"²⁰].

ועד כדי כך, שהסעודה האמורה היתה מתוך שמחה הכי גדולה, למעלה מכל מדידה והגבלה – כולל גם למע' משמחת פורים.

ואף שידוע הפירוש ש"כפורים", בכ"ף הדמיון²¹ – שיוה"כ אינו אלא בדומה לפורים, כיון שפורים הוא נעלה יותר (שלכן, כל עניניו נמשכים וחודרים באכילה ושת'י גשמית דוקא), הרי (מהאי טעמא גופא) בענינו – שה"עת רצון" דיוה"כ יתבטא לא בתענית אלא בסעודה האמורה (ע"ד בית ראשון), הכ"ף הדמיון הוא למעליותא – שיוה"כ אינו אלא דומה לפורים להיותו למעלה מפורים, כיון שבו זוכים לשמחה הכי גדולה, השמחה שהובטחה לכאו"א מאתנו בתוך כלל ישראל, שמחת הגאולה האמיתית והשלימה!

ובפרט ע"י הקדמת העבודה דתשובה-עילאה, שהיא דוקא מתוך שמחה, ושוללת תענית וכיו"ב.

וכמובן מהפסק-דין, שלתלמיד-חכם ובפרט למי שתורתו אומנתו אסור לערוך תעניות, שהטעם על זה הוא (כסיום המאחז"ל) מפני ש"נקרא חוטא"²², היינו, שע"י תעניתו נחסר (חטא מלשון חסרון²³) בהתמדה ושקידה שלו באופן ד"כל עצמותי תאמרנה", ובלימוד התורה נדרש, ש"כל עצמותי" – באופן ד"בכל מכל כל" – יהיו

(19) ראה זח"ג קצח, א. לקו"ש חכ"ו ע' 150 ואילך.
(20) בשלח טו, יז.
(21) תקו"ז תכ"א, א (נז, ב). וראה תו"א מג"א צה, טע"ד ואילך. צט, ד ואילך. ובכ"מ.
(22) תענית י"ד, א. וש"נ.
(23) פרש"י ויצא לא, לט.

(14) הל' גירושין ספ"ב.
(15) סנהדרין צז, ב.
(16) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ריש ע' רעט.
(17) היום היום" ט"ו טבת.
(18) תהלים קכו, ב.
(19) ראה ב"ב קל, ב.

באופן ד"תאמרנה²⁴, שדוקא אז ישנה השלימות דכל הרמ"ח איברים ושס"ה גידים.

ובנשים ובנות, שיש להן יותר מרמ"ח איברים ושס"ה גידים – מיתוסף כמו-כן בכל הענינים הנ"ל, ע"ד השלימות דלעת"ל שאז יקויים העידוד²⁵ ד"נקבה תסובב גבר",

והעיקר – שעל-דרך-זה הוא גם בנוגע להקב"ה ובני ישראל (הנקראים איש ואשה, זכר ונקבה), שנעשה "נצחוני²⁶ בני נצחוני!"

ובאופן ד"קוב"ה חייך ואמר נצחוני בני", והיינו, שכששואלים במה מתעסק הקב"ה – המענה על כך הוא, שהתעסקותו היחידה היא "קוב"ה חייך", שהוא נמצא בשמחה הכי גדולה, בהתאם לגודל הענין ד"קוב"ה חייך!"

והסיבה לשמחה זו היא "נצחוני בני נצחוני" – נצחון הבנים לאחרי שהיו בגלות זמן ארוך כ"כ, ועד שהתורה אומרת שכבר "כלו כל הקיצין", כולל כל הענינים והפרטים שבדבר!

ז. העיקר – שתיכף ומיד נעשה ה"חייך" בכאור"א מישראל – עוד בתשיעי בתשרי, ולא מניחים לדחות זאת ח"ו לכמה זמן, אלא דוקא בתשיעי בתשרי דשנת "ה' תהא שנת נפלאות בה", ו"נפלאות בכל", כולל גם שאר כל הרמזים שבדבר,

וממילא אין צורך ברמזים, מכיון שכל א' "מראה באצבעו ואומר זה"²⁷ – הנה בא כבר משיח צדקנו, ומיד נפתחת הדלת והוא נכנס ("גליך עפענט זיך די טיר און ער גייט אריין"), ואתו – כל המלאכים וכל הפמליא של מעלה, ועאכו"כ "דוד מלכא (משיחא)" שהוא ה"עלטער זיידע" של משיח, שענינו נמשך ומתגלה הן ב"גואל ראשון" – משה

(24) תהלים לה, יו"ד.

(25) ירמיה לא, כא.

(26) ב"מ נט, ב.

(27) ראה תענית בסופה. שמו"ר ספכ"ג.

רבינו, והן ב"גואל אחרון" – משיח צדקנו²⁸. ועם כל אלה באים בודאי כל "ישראל" ו"קוב"ה"!!!

ובפרט שישנו גם הענין ד"אורייתא" בשלימותו, שהרי נכנסים תיכף ליה"כ שבו ניתנו לוחות אחרונות – "ביום חתונתו זה מתן תורה"²⁹ דקאי על יוה"כ, וממילא מובן שלכל לראש מתחדשת נתינתן של הלוחות אחרונות, שבהם נכללים כל ה-ג' ענינים – הן לוחות ראשונות לפני השבירה, והן המעלה שבשברי לוחות "יישר כחך ששברת"³⁰, והן לוחות אחרונות עצמן.

ותיכף ומיד נמצאים כל שלש הענינים בבית המקדש השלישי והמשולש, ובו גופא – בקדש-הקדשים הכולל ג' קדושות (קדש – א', וקדשים – ב'), ובקדש הקדשים עצמו – נמצאים כל ענינים אלו באבן השתי'.

ומכיון ש"ממנה הושתת העולם"³¹, הרי ממנה נמשכים כל ענינים אלו בכל העולם כולו, שהרי זהו החידוש (ה"אויפטו") דהגאולה האמיתית והשלימה הבאה תיכף ומיד ביום זה עצמו.

וזוכים לזה תיכף ומיד, עוד לפני סעודה המפסקת, ויתירה מזו – עוד לפני הסעודה שלפני, כך ששתי הסעודות תהיינה קשורות עם סעודת לויתן ושור הבר ויין המשומר, וממילא ממשיכים ("ציט מען אריין") את הסעודה המפסקת לזמן מאוחר יותר, ככל "חסידישע סעודה!"

ח. [. . .] ועוד ועיקר – שהמשך הסעודה יה' בבית המקדש השלישי, ובו גופא – בקדש הקדשים שבו, שזהו המקום שבו היתה אכילת הכהנים, ואדרבה – בקדש הקדשים הוא עיקר

(28) ראה לקו"ש ח"א ע' 8 ואילך. וש"נ.

(29) תענית כו, ב.

(30) שבת פז, א. וש"נ.

(31) יומא נד, ב.

בימינו אלה, ישנה מציאותו של משה - נשמה בגוף באופן נצחי

"כי מנגד תראה את הארץ ושמה לא תבוא" (ס"פ האזינו – שיעור חומש היומי)

כאשר שואלים יהודי שנמצא בגלות, הן אלה שנמצאים בארצות הגולה, והן אלה שנמצאים בארץ הקודש, בירושלים עיר הקודש, בסמיכות לכותל המערבי, מהו ה"נס" שמצפה ומשתוקק אליו, יענה מיד בפשטות: נס דגאולה האמיתית והשלימה!

בלשון הידוע – שבכמה וכמה קהילות מישראל נוהגים לאמרו גם בדיבור, ואלה שאינם נוהגים לאמרו בדיבור, ה"ז במחשבתם – "אחכה לו בכל יום שיבוא"², ועאכו"כ בזמן סגולה, כבנדון-דידן, שנה שהר"ת שלה הוא "תהא שנת נסים", החל מנס הגאולה.

[ויש להוסיף, שבענין ה"נסים" נכלל גם זה ש"לא יבטלו במציאות ממש באור ה' הנגלה כו" – במכ"ש וק"ו מתורת הבעש"ט³ בנוגע לעבודת התפלה שבכל יום, ש"זהו חסד גדול מהש"ת שאדם חי אחר התפלה, שלפי דרך הטבע ה' לו למות כו", היינו, שזה שנשאר חי אחר התפלה הו"ע של "נס"].

ומעלה נוספת גם מצד המקום – בית-הכנסת ובית-המדרש, בית שמגדלין בו תורה ותפלה⁴ והחלטות טובות על גמ"ח, ביתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר, ב' שמותיו קשורים עם הגאולה (כמדובר כמ"פ), ומובן, שכל עניניו הם בהדגשה יתירה בבית שבו התפלל ולמד ועבד עבודתו במשך עשר שנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין, ו"קדושה אינה זה ממקומה"⁵, ועוד ועיקר – שכיון שזהו ביתו של הקב"ה, הרי בודאי שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (ביחד עם כל הצדיקים) נמצא באותו מקום שבו נמצא הקב"ה, כמובן מהנהגת יהושע, "יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האוהל"⁶, שבודאי למד זה מהנהגת משה רבו, להמצא תמיד באותו מקום שבו נמצא הקב"ה, ובפרט מצד הביטול דמשה⁷ – "ונחנו מה"⁸, שכל מציאותו אינה אלא "סימן" על המציאות דלמעלה.

*

[. . .] מובן וגם פשוט, שבימינו אלה, לאחרי כל מה שעברו במשך הדורות שלפנ"ז ויצאו ידי-חובת כל הענינים הבלתי-רצויים (כמובא גם בדרושי אדמו"ר האמצעי⁹), אין עוד ענינים של ירידה כו' (כולל גם שלילת הענין ד"מאן¹⁰ דנפיל מדרגי' איקרי כו"¹¹), ובמילא, ישנה מציאותו של משה – "גואל ראשון הוא גואל אחרון" – נשמה בגוף באופן נצחי.

(1) בהמקומות שמוטר להכנס – כידוע פרטי הדברים בזה.
 (2) ראה לקו"ש חכ"ג ע' 394 ואילך.
 (3) צוואת הריב"ש סל"ה. וראה שם סמ"ב.
 (4) מגילה כז, רע"א.
 (5) ראה ע"ח ש"ד פ"ג. של"ד פ"ג. של"ה פ"א. אגה"ק ביאור לסי' ז"ך.
 (6) תשא לג, יא.
 (7) ועד"ז ביהושע – שנקרא "נער", שמורה על הביטול.
 (8) בשלח טז, ז-ח.
 (9) שער התשובה ח"א ספ"ה (ה, ב).
 (10) זח"ג קלה, ב.
 (11) נוסף לכך שגם בשעתו לא ה' זה באופן של ירידה, כי אם, "יעל משה".

יכסה ארץ וערפל לאומים¹⁹, והאופן לבטל זאת הוא ע"י דיבורים "פראיים".

שנית, אין אלו כלל דיבורים "פראיים", שהרי הם כתובים בתורה, ש"היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים"²⁰, התורה פועלת שהאומות יאמרו "רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה"²⁰, וא"כ בודאי שהעניינים הנאמרים יכולים להתקבל גם "לעיני העמים", ובפרט אם הם "דברים היוצאים מן הלב", שאזי הם "נכנסים אל הלב ופועלים פעולתם"²¹, ועל אחת כמה וכמה שהם פועלים על ה"א-ל זר אשר בקרבך"²².

והעיקר – שאכן ניכנס בגשמיות לא"י, תיכף ומיד, "וארו עם ענני שמיא"²³, יחד עם כל החבילות²⁴, שהרי אז יקחו גם את כל הבתי כנסיות²⁵ וכו'.

ומה שישנה השאלה, הרי זה שבת וכו', והקושיא האם יש תחומין למעלה מעשרה וכו'²⁶ – כבר דובר כמה פעמים²⁷, שגם שאלה זו יתרץ אליהו הנביא...

[ובפרט שהשאלה לא מציקה כל כך, והרא' שיושנים איתה בשקט, ואפילו בעת ההתוועדות, שהרי "שינה²⁸ בשבת תענוג"²⁹, אמנם לא באופן ד"ושכבת וערבה שנתך"³⁰ כיון שאין אפשרות ל"ושכבת", אלא רק "וישבת וערבה שנתך", ובפרט אם יושבים במקום שלא דוחפים ואפשר לישון בשקט...]

והרי זהו הפירוש הפשוט ב"אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח וכו'" (שכל יהודי אומר זאת³¹, או חושב – כמנהג חב"ד³²), שהוא מאמין שזה יהי' בגשמיות כפשוטו, נשמות בגופים!

כשנמצאים בגן עדן הרי לא זקוקים להבהיר ("באִוּאָרְעֵנֶן") את הענין ד"אני מאמין"; החידוש הוא שזה יהי' פה למטה דוקא, נשמות בגופים.

וכפי שהרמב"ם מאריך בסוף הלכות מלכים³³, שענין האמונה בביאת המשיח הוא יסוד בתורה שבכתב ובתורה שבעל-פה, ששם הוא מדבר בפשטות על נשמות בגופים, כשם שמשוח עצמו הוא נשמה בגוף, "מלך מבית דוד"³⁴, כך תהי' הגאולה על ידו לבני ישראל נשמות בגופים, וילכו לארץ ישראל בגשמיות!

(משיחות ש"פ האזינו, י"ג תשרי ה'תשמ"ז – בלתי מוגה)

- (19) ישע"י ס, ב.
- (20) ואתחנן ד, ו.
- (21) ס' הישר לר"ת שער יג.
- (22) ראה שבת קה, ב.
- (23) דניאל ז, יג. וראה סנהדרין צח, א.
- (24) ראה גם "התמים" חוברת ב ע' ככו (קי, ב).
- (25) מגילה כט, א.
- (26) ראה עירובין מג, ב. רמב"ם הל' נזירות פ"ד הי"א ובנ"כ שם.
- (27) ראה גם לקו"ש ח"א ע' 272. ובכ"מ.
- (28) ילקוט ראובני ואתחנן ד, יט. סידור האריז"ל (קול יעקב) אחרי סעודת שבת. של"ה קלד, ב.
- (29) ראה שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס רפא. וש"נ.
- (30) משלי ג, כ"ד (שאומרים בקשעמה"ט).
- (31) בי"ג עיקרים.
- (32) וראה לקו"ש ח"ט ע' 282 ואילך.
- (33) פי"א.
- (34) שם ה"ד.

האכילה שלהם.

ובמכ"ש וק"ו מזה שמצינו שבזמן גזירת המלכות, היו כהנים שחיו בכל עניניהם – הן באכילה ושת"י והן בשאר הענינים הגשמיים – בקדש הקדשים דוקא, שזהו א' הטעמים על זה שקדש הקדשים נקרא אז בכתוב בשם "חדר המטות"³².

[. . .] ועוד והוא העיקר: מכיון שענינם של עש"ת בכלל – ובמיוחד בעמדנו כבר בתשיעי בתשרי – הוא, תשובה עילאה, הקשורה במיוחד עם לימוד התורה –

נזכה תיכף ומיד לגילוי ה"תורה חדשה מאתי תצא"³³, כיון שההוראה הראשונה של הקב"ה בתורתו היא – שהגאולה מוכרחת

לבוא תיכף ומיד ממש!

ו"לא עיכבן אפילו כהרף עין"³⁴, אלא תיכף ומיד ממש – עוד לפני המשך התוועדותנו יחד, ועאכו"כ קודם התחלת הסעודות – זוכים לגאולה האמיתית והשלימה, היינו, שהיא גאולה באופן דאמת לאמיתתו, ובאופן דשלימות,

וממילא נמצאים כולנו יחד, "בנערינו ובזקנינו . . . בבנינו ובבנותינו" – "וארו עם ענני שמיא"³⁵ – בארצינו הקדושה, ובירושלים עיר הקדש, ובהר הקדש, ובבית המקדש השלישי, "מקדש אדני כוננו ידיך", ושם גופא – ממשיכים בסעודות ב"חדר המטות", דקאי על קדש הקדשים, כפשטות הכתובים!...

(34) מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

(35) דניאל ז, יג. וראה סנהדרין צח, א.

(32) מ"ב יא, ב ובפרש"י.

(33) ישע"י נד, א. ויק"ד פי"ג, ג.

מוקדש לעילוי נשמת ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל - נפטר ביום כ"ז אלול

ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת

יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

נדבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחי

לע"נ הרה"ח הרה"ת ר' יעקב זלמן חיים בהרה"ח ר' אברהם מרדכי לוי יצחק ע"ה סעמיועלס

נלב"ע ביום כ"ג כסלו ה'תשמ"ו - ת.נ.צ.ב.ה.

ולזכות זוג' - תבלחט"א - מרת רחל תחי', ולזכות בניהם ובנותיהם: מרת בת שבע דבורה ובעלה

הרה"ת ירוחם פישל גדלי' הכהן שי' בראנשטיין, מרת גיטל מלכה ובעלה הרה"ת אברהם

ישראל שי' ביסטריצקי, הרה"ת שמואל מאיר וזוג' מרת נחמה שי' סעמיועלס, הרה"ת יוסף

יצחק וזוג' מרת מרים קיילא שי' סעמיועלס, וכל בני משפחתם שיחי

לברכה והצלחה בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות, ולקבל פני משיח צדקנו תיכף ומיד ממש

הזמן "פראי", והאופן לבטלו הוא ע"י דיבורים "פראיים"

וידבר ה' אל משה גו' עלה אל הר העברים הזה הר נבו וגו' ומות בהר וגו'
(פרשתנו לב, מח-נ - שיעור היומי בחומש)

הנחה: "ועד הנחות התמימים". תרגום ועריכה: מערכת "יחי המלך"

א. בנוגע לענין ד"הר נבו" ידועה תורת הרב המגיד¹, שאף שהגמ' אומרת² על הפסוק³ "ותחסרהו מעט מאלקים" ש"חמשים שערי בינה נבראו בעולם וכולן ניתנו למשה חסר אחד", כלומר, שמשה השיג רק מ"ט שערי בינה, אעפ"כ - אומר הרב המגיד - בשעת העלי' להר נבו השיג משה גם את שער הנו"ן, וזהו הראשי-תיבות ד"נבו" - נו"ן בו...

ב. והנה, אף שבפשוטות ענין זה כתוב בנוגע למשה רבינו, מכיון שהוא נכתב בתורה שהיא "מורשה קהילת יעקב"⁴ הרי זה שייך לכל יהודי, וא"כ, לאחר שיענין זה נכתב בתורה יכול כל יהודי בתור נשמה בגוף לקבל את שער הנו"ן.

וכפי שזה ה' בפשוטות בזמן ההוא, שהגם שמשה רבינו בעצמו הסתלק בשעה שקיבל את שער הנו"ן ולא נכנס לארץ ישראל, אך כיון ש"אזלינן בתר רובא", ורוב בני ישראל נשארו בחיים, "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום"⁵, ונכנסו לארץ ישראל - אם-כן מובן, שהיות והודיעו להם על הענין ד"הר נבו", הרי גם הם שייכים לענין ד"הר נבו" ושער הנו"ן, כשם שהנשיא שלהם, משה רבינו, ה' שייך לשער הנו"ן.

והקשר הזה - שבין בני ישראל באותו הדור לדרגתו של משה רבינו בעת עלייתו להר - מודגש גם בפירוש רש"י על התורה בסוף פרשתנו, בפירושו על הפסוק⁶ "בעצם היום הזה וגו'": "לפי שהיו ישראל אומרים בכך וכך אם אנו מרגישים בו אין אנו מניחין אותו וכו', אמר הקב"ה הריני מכניסו בחצי היום", זאת-אומרת שבני ישראל לא רצו להניח לענין ההסתלקות שה' בהר נבו - ומכך מובן עד כמה ה' לענין זה השפעה עליהם.

[דרך אגב ישנה בזה "קלאץ קשיא", שכרגיל אין שמים לב עלי': מדובר על הדור שנכנסו לארץ, כאשר בני ישראל עמדו במצב הכי נעלה לאחר ששכר כל אנשי דור המדבר לא היו, עד שהפסוק אומר "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום" - וכיצד יתכן דבר שכזה, שהם יתנגדו לרצון השם! ואין כאן המקום להאריך בזה].⁷

(1) לקו"ת במדבר יב, א. אוה"ת ברכה ע' ב'קסג.
(2) ר"ה כא, ב.
(3) תהלים ח, ו.
(4) ברכה לג, ד. וראה נדה מד, רע"א.
(5) ואתחנן ד, ד. וראה פרש"י חוקת כ, כב.
(6) לב, מח.
(7) עוד עדי' ראה בגליון תלא במדור "כתי"ק - פרסום ראשון" ובהנסמן שם.

אשר אחד מההסברות בזה הוא: ע"פ הידוע⁸ שישנו בחי' משה שבכל אחד ואחד, שמצד בחי' זו אזי כאו"א עולה להר נבו ביחד עם משה רבינו.

וכפי שהגמ' אומרת⁹ עה"פ¹⁰ "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך" שנאמר לדור שנכנסו לארץ, שואלת ע"כ הגמ': "אטו יראה מילתא זוטרתא היא?" ומתצת: "אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא", וכמבואר בחסידות¹¹ שמצד זה שלגבי משה רבינו "מילתא זוטרתא היא", ה"ה מילתא זוטרתא גם לגבי כל יהודי, מצד בחי' משה שבכאו"א, שהרי בפשוטות פסוק זה מדבר (כאמור) על הדור שנכנסו לארץ.

ג. וזהו התוכן הפנימי בזה שבני ישראל לא רצו להניח למשה רבינו "להסתלק":

מה שאומרים שאצל בני ישראל היתה אז העלי' ל"הר נבו", הכוונה היא, שהאירה אצלם הבחי' דשער הנו"ן השייכת לגאולה העתידה.

ורצונם של בני"ה ה' שהענין אכן יומשך למטה, ויקויים בפועל בעולם הזה - שע"ז שמשו רבינו ה' נשאר בעולם הזה ה' הדבר נפעל. וכידוע¹², שבאם משה ה' מכניס את בני ישראל לארץ ישראל, היתה אז הגאולה הנצחית שאין אחרי' גלות. וזה ה' רצונם של בני"ה בזמן ההוא, להשאר עם הנשיא שלהם, וללכת יחד איתו לא"י לגאולה הנצחית.

ד. אך כיון שאז "לא זכו"¹³ ולא היתה הגאולה הנצחית - ישנו הלימוד מכך בזמננו זה, שהיות ולכל אחד יש כבר את העלי' להר נבו מצד בחי' משה שבכל אחד ואחד, עליו לרצות שזה יקויים לא רק מצד בחי' משה שבו ברוחניות, אלא בגשמיות כפשוטו - שילכו עם נשיא דורנו בגשמיות לארץ ישראל, כיון ש"מה זרעו בחיים אף הוא בחיים"¹⁴!

ומה שה' מעשה בשנת תש"י - הרי מיד יהי' "הקיצו ורננו שוכני עפר"¹⁵, ולא סתם "הקיצו", אלא באופן ד"ורננו", מתוך שמחה, ובנוגע לצדיקים הרי זה יהי' מיד בהגאולה!

כידוע שבנוגע לצדיקים אין צורך לחכות לכל החשבונות שכתובים בזהר¹⁶ אודות השנים שבין ביאת משיח לתחיית המתים - היות והנשיאים יקומו מיד¹⁷, כמובן ממאמר חז"ל¹⁸ ש"משה ואהרן יהא עמנו" מיד כשיבנה ביהמ"ק, ואזי יוכלו תיכף לשאול אותם כיצד להתנהג בפועל בנוגע להקרבת הקרבנות שבבית המקדש, שזה הרי נוגע מיד כשיבנה ביהמ"ק.

וכשם שזה בנוגע ל"משה ואהרן", כך גם בנוגע ל"משה" שבכל דור ודור, הנשיאים שבכל דור.

ה. יכולים לשאול: מדוע מדברים דיבורים "פראיים" ("ווילדע זאכן")?

אזי ראשית כל, זה מוכרח מצד הזמן: הזמן "פראי" ("א' ווילדער זמן") כאשר "החושך

(8) תניא פמ"ב. וראה תקו"ז תס"ט (קיב, א. קיד, א).
אגה"ק בסוף הביאור לסי' ז"ך.

(9) ברכות לג, ב (ע"פ עין יעקב). ועד"ז במגילה כה, א.

(10) עקב י, ב.

(11) תניא שם.

(12) ראה מגלה עמוקות אופן קפה (הובא בילקוט ראובני פ' ואתחנן). אלשיך, אוה"ח ועוד - ר"פ ואתחנן. שע"ת לאדהאמ"צ ח"ב חינוך בתחלתו.

אוה"ת ואתחנן ע' סה. צג. (כרך ו) ע' ב'רא ואילך. ועוד.

(13) ראה זח"ג רכא, א.

(14) תענית ה, ב.

(15) ישעי' כו, יט.

(16) ח"א קלט, א ואילך.

(17) ראה זהר שם קמ, א.

(18) תוד"ה אחד - פסחים קיד, ב. וראה יומא ה, ב.